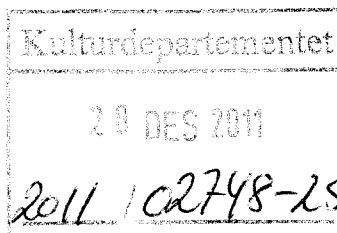

TV 2 AS

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Oslo, den 22.12. 2011

Høring - NOU 2011:12 Ytringsfrihet og ansvar i en ny mediehverdag

Deres ref: 2006/06698 ME/ME2 LAB:elt.

Generelt vil TV 2 ha uttalt at ansvarsregler på ytringsfrihetsfeltet – så langt det ikke er særlig sterke grunner for annet - bør være like, uavhengig av medieform/teknologisk plattform eller bestemmelser som overtres. Et sentralt poeng må være at man så langt mulig, får en forutsigbar rettstilstand.

For TV 2 fremstår det som rimelig klart at norske medier både er ansvarlige og tilgjengelige. Generelt synes mediernes samfunnsfunksjon og funksjon som "watch-dog" ikke å være særlig vektlagt. Man kan ikke – slik TV 2 ser det – sammenligne de regulære medier med de "sosiale mediene". Disse siste er i det alt vesentlige kommunikasjonskanaler for deltagerne og adskiller seg således fra de redaksjonelle mediene.

Et sentralt poeng må være at den som opplever å bli krenket - på en enkel måte - kan komme i kontakt med og/eller ta nødvendige berettigede skritt overfor den ansvarlige. Dette forutsetter et system hvor yrter, den faktiske redaktør og/eller utgiver identifiseres. Hvis tredjemenn og offentligheten i ettetid ønsker å holde noen ansvarlig for enkeltelementer i det mangold av på hverandre følgende publiseringer og publiseringsformer som dagens medievirkelighet innebærer, er det ikke alltid slik at ansvaret for rettstridige elementer konkret kan legges på en enkelt redaksjonell medarbeider eller i fellesskap på flere enkeltmedarbeidere. Bidragsyterne kan også være lovet anonymitet eller kildevern. Man kan dersom redaktøransvaret svekkes eller oppheves, kunne se at det juridiske ansvaret er så pulverisert at ingen oppfyller de subjektive vilkårene for rettslig ansvar. En videreføring og konsolidering av det særlige redaktøransvaret er dermed viktig i dagens medievirkelighet. Likeledes at det særlige redaktøransvaret også lovfestes for sivilrettslig ansvar. Den som velger å påta seg stillingen som ansvarlig redaktør i et eller flere medier, velger naturligvis også å påta seg det medfølgende særlige ansvar.

Til de problemstillinger som reises vil TV 2 generelt bemerke at det åpenbart er utilfredsstillende å etablere beskyttelsesregler som ikke kan håndheves i praksis. Det vises i denne sammenheng, også til de problemstillinger som knytter seg til opphavsrettskrenkelser på internett (departementets høring 19.05. d.å.). De reiser samme grunnleggende problemstillinger.

Å styrke den redaksjonelle frihet og uavhengighet, samtidig som man gjør det mulig/enklere for omverdenen å peke ut den (eller de) rettlige ansvarlige for eventuelle lovstridige ytringer vil, slik TV 2 ser det, fremme de verdiene som er beskyttet av henholdsvis EMK artikkel 8 og 10.

Et sideelement som tilsynelatende ikke er dekket av mandatet, knytter seg til den omfattende videre-distribusjonsmulighet som ny teknologi gir mulighet for - eller kanskje mer korrekt - faktisk medfører. Den som blir krenket i en sammenheng vil ofte oppleve at krenkelsen videredistribueres

nær sagt umiddelbart gjennom videresending, oppslag i sosiale medier og mellomlagres i søkesystemer, uten at det er praktisk mulig å forhindre dette. Man kan kanskje klare å få stanset den originære publisering, begrense søkemotorenes pekere til den originære publisering, få rettet fakta eller gitt tilsvar der opplysningen opprinnelig ble publisert, men den "ildebranns-effekt" som faktisk kommer er det få - om noen muligheter - for å stanse. De originære rettighetshaveres og redaktør/utgivers kontroll med egne verk/publiseringer og mulighet til å gripe inn/stanse ulegitimert videredistribusjon av disse, er således et viktig poeng, ikke bare ut fra et rettighetshaversynspunkt, men også for å kunne forsvare en vid yringsfrihet. Dette forutsetter imidlertid en betryggende rettslig prosedyre som også bygger på og opp under en vid yringsfrihet.

For TV 2 er det viktig å understreke at vi ikke ser grunnlag for påstander om at det skjer gjentatte, løpende og store overgrep i allmennhetens møte med de norske massemediene (i tradisjonell forstand) eller at det er vanskelig å følge opp overfor disse. For TV 2 fremstår det således ugrunnet dersom man skulle ønske å "demonstrere handlekraft" ved å innskrenke eller spesialregulere rammebestemmelsene for mediene og mediebedriftene, mens man nærmest gir opp den del av krenkelsene som skjer utenfor disse virksomhetene (og som det åpenbart er langt vanskeligere for den som blir krenket å komme i inngrep med).

Som det også illustreres i 5.3.1 er problemet neppe mangel på regler på personvernområdet, men at "formell håndheving er vanskelig". Når utvalget uttaler at lovgivningen og rettssystemet er en lite egnet tilnæringsmåte for å håndtere mange av de mildere former for overtredelser, er det naturlig å stille spørsmål om samfunnet/rettsreglene eller offentlige virksomheter i det hele tatt skal ha en slik oppgave. For TV 2 er det en viktig observasjon at yringsfriheten har en potensiell kostnad som alle må bære. Når lovgivningen som det påpekes i 5.3.2, omfatter utsagn som verken "krenkeren" eller "krenkede" anser problematiske, illustrerer jo det at man har lovgivning som ikke er tjenlig, men snarere undergraver respekten for lovgivning generelt.

Hva gjelder begrepet "redaktørfunksjon" og bruken av dette, er det et sentralt poeng at den faktiske situasjon – i alle fall i tradisjonelle reguleringer – avgjør hvem som er redaktør, med tilhørende ansvar; Hvis noen utøver en redaktørfunksjon – redigerer ved å treffe avgjørelse om det publiserte innhold – har man en redaktør. Vi viser til straffelovens § 436:

Ved redaktør av et blad eller tidsskrift forstås i dette kapittel den som treffer avgjørelse om skriftets innhold eller om en del av dette, enten han betegnes som redaktør eller som utgiver eller på annen måte.

TV 2 mener at grunnbestemmelsene i straffelovens kapittel 43, og da særlig §§ 428 og 429, § 431 og § 436 bør fremtre som prinsipper uten teknologiske eller publikasjonsmessige avgrensninger.

Hva gjelder tiltak som foreslås under 5.1: kunnskapsoppbygging og utvidelse av Datatilsynets inngrepsmulighet, er TV 2 absolutt enig i det første; det er et "evig" arbeid å bygge forståelse for handlingsnormer i et samfunn og kompetent rådgivning vil sjelden være annet enn positivt. Til det andre tiltaket vil vi dog mene at det primære må være å etablere systemer som gjør det mulig for den enkelte borger selv å ivareta sine egne interesser effektivt, med så lave kostnader som mulig og med stor forutsigbarhet mht resultatet, overfor den som ytrer seg eller sprer en ytring.

Det fremstår for TV 2 som klart diskutabelt om Datatilsynet – som jo er en klar pådriver hva gjelder personopplysninger og vern i denne sammenheng - er velegnet som organ for avveining mellom hensynet til yringsfrihet og personvern, og endatil skal kunne pålegge sletting av ytringer.

Til 5.4.3 (vedrørende Slettmeg.no) ser TV 2 at det er listet opp noen "vanlige spørsmål og typetilfeller". Vi finner det absolutt utjenlig at man ikke her også sier noe om omfang/hyppighet av henvendelsene. Vi antar at TV 2 er en relativt stor virksomhet hva gjelder antall publiseringer/omfang av personer som omtales. De forhold som omtales er enkeltvis registrert her, men i svært lite

omfang. De få henvendelser som er kommet er også løst/avklart helt konkret. Gjennom kontakt med andre mediebedrifter erfarer vi at det samme er skjedd der.

TV 2 noterer at et samlet utvalg går inn for å justere skyldkravet i straffeloven (2005) § 267 fra forsett til uaktsomhet. For TV 2 er dette ikke selvsagt. Prinsipielt mener TV 2 at det ikke er noen nødvendig sammenheng mellom de forhold som skal utløse straffeforfølgning og de som kan danne grunnlag for krav om erstatning. TV 2 heller til å mene at straff bør reserveres for de grove – forsettlig – krenkelser.

Hva gjelder brukergenerert innhold, publisering i forskjellige forum- og kommentarfunksjoner ser TV 2 prinsipielt ikke noen grunn til, ut fra de krenkedes synsvinkel, å stramme inn overfor mediebedriftene. Snarere er det vel slik at en del av den kommunikasjonen som vil rammes - og også brukerne - da vil bevege seg over i mer lovløse rom, hvor kontrollen er mindre og sanksjonene er vanskeligere å iverksette.

TV 2 har ikke motforestillinger til forslaget om justering av ansvar for tekniske medvirkere. Det er dog viktig at selv om det foreligger en slik ansvarsfrihet, så bør man prinsipielt – etter rettslig forsvarlig prøving hvor ytringsfriheten ligger som fundament - kunne pålegge denne gruppen å medvirke til at tilgjengeliggjøring av åpenbart rettstridig materiale opphører, typisk i situasjoner hvor den originære ytrer/utgiver ikke kan identifiseres eller ikke medvirker. Vi mener at dette klart bør fremgå av reguleringene. Også i denne sammenheng viser vi til høringen om tiltak mot ulovlig fildeling og forslagene der.

TV 2 er enig i at en regulering av "pekeransvar" er så vidt sammensatt og komplisert at en mer generell regulering vil skape flere spørsmål enn den løser.

Til medieforetaks sivilrettslige ansvar vil vi peke på at man her bruker noen vanskelig avgrensbare begreper; "massemedium", "foretak". Hva et massemedium er blir stadig vanskeligere å definere ettersom nye digitale tjenester/kombinasjoner av tjenester tilkommer og utvikler seg. Poenget med "foretak" må vel også være at det er den som "eier" massemediet som skal stå ansvarlig, uavhengig av eierformen. En slik tilnærming mener vi naturlig bør skje ved at redaktør-/utgiver- og eieransvar etableres etter samme prinsipper som man i dag har for trykte medier. Eierstyring av medienes innhold har åpenbare problemer ved seg.

Hva gjelder foretaksstraff mener TV 2 at man bør ta inn et unntak for foretaksstraff hvor en redaktør kan holdes strafferettslig ansvarlig. Bare hvor redaktør ikke er angitt, bør utgiver / eier kunne straffes.

Kildevern er et grunnleggende og sentralt punkt i all samfunnsdebatt og – omtale. Dette er naturligvis et sentralt verktøy for journalister og journalistikken, men det fremstår ikke som noen understøttelse av ytringsfriheten – om man innsnevrer området for kildevern til "journalistiske formål". Pressens kildevern må favne videre enn dette, også inn i forhold som ikke angår den løpende nyhetsdekning som "journalistisk formål" kan lede tanken henimot. Skal det skje en avgrensning vil vi mene at dette bør skje ved at man vurderer begrepet "redaksjonelt" eller lignende formål. TV 2 mener også at kildevern er svært relevant også i forhold til andre offentlige myndigheter enn domstolene. Selv om man i praksis har sett at kildevernet skal respekteres i forhold til disse, bør det klargjøres. TV 2 støtter mindretallet og går inn for et absolutt kildevern, supplert med bestemmelser om forbud mot å etterforske hvem kilden er og lovfestet taushetsplikt for dem som kjenner kildens identitet.

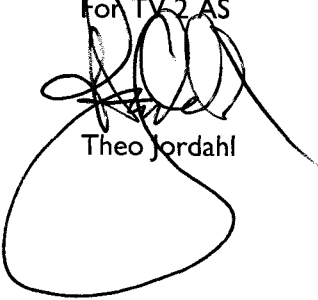
TV 2 noterer at Norsk Redaktørforening i sin høringsuttalelse uttaler at unntak fra et slikt etterforskningsforbud eventuelt bare bør gjelde for politiets etterforskning av forbrytelser mot rikets sikkerhet, jf straffeloven kapittel 8, eller i tilfeller hvor det er nødvendig for å avverge rettstridige angrep på noens liv og helbred. Vi noterer videre at NR mener at slik etterforskning bør være betinget av forutgående kjennelse fra retten, hvor vedkommende redaktør gis alminnelige

partsrettigheter eller – der hvor det er strengt nødvendig av hensyn til etterforskningen at vedkommende redaktør ikke underrettes – skal ha sine rettigheter ivaretatt på tilsvarende måte som for mistenkte etter regelen i straffeprosessloven § 100 a. TV 2 deler denne oppfatningen.

Til spørsmålet om å lovfeste en referatrett er det viktig for TV 2 å påpeke at om man skulle gå videre med forslaget om nye bestemmelser i offentleglovas § 3 om referatrett, må være svært klar. Det må sikres at man unngår å skape inntrykk av at man for dette aktuelle området har lovfestet en - i forhold til alle andre områder - utvidet referatrett. I så fall vil jo presiseringen kunne medføre en utilsiktet innskrenking av referatretten generelt. For TV 2 er det sentrale element at mediene må kunne viderebringe/referere alt det enhver borger ville kunne få tilgang til - se/høre eller lese – såfremt det er dekkende og korrekt referert, uten ansvar. At mediene har et etisk ansvar for å bringe korrekte opplysninger, enten direkte eller ved at man presiserer faktum i tilknytning til referatet, er en noe annen problemstilling. For øvrig vil vi peke på forholdet til åndsverklovens §§ 27 jfr 28 i denne sammenheng. Det ville ikke være noen positiv utvikling dersom medienes tilgang til informasjon gjennom offentleglova og andre bestemmelser kan bli begrenset av regler om adgangen til å referere disse. For TV 2 er det åpenbart at innsyn i behandlingen bør kunne gis til pressen i et større omfang enn en eventuell betinget referatadgang/viderepubliseringsadgang kanskje tilsier.

Hva gjelder spørsmålet om å innføre en egen medieansvarslov har TV 2 tidligere støttet et slikt forslag. Den utvikling man nå ser, hvor ytringer øker i omfang samtidig som begrepet "medier" blir stadig vanskelig å definere, taler kanskje mot dette. I tråd med de generelle synspunktene innledningsvis mener TV 2 likevel at man, av hensyn til brukere og rent praktisk, bør vurdere å samle reguleringer knyttet til ansvar for ytringer, publisering og distribusjon av disse og direkte tilgrensende spørsmål, ett sted. Her bør det også skje en avgrensning mot "kommersielle" ytringer (markedsføring) som bør samles i en, om nødvendig, utvidet markedsføringslov som også inneholder reklamereguleringene fra kringkastings- og AMT-området.

Med vennlig hilsen
For TV 2 AS

Theo Jordahl